

Hulda Garborg

Portal: Litteratur

Karen Hulda Garborg (født **Bergersen** 22. februar 1862, død 1934) var en norsk forfatter og kulturarbeider. Mest kjent for sitt engasjement for Det norske teater, folkevisedans og bunader.^[1] Hun var gift med Arne Garborg.

Innhold

- 1 Biografi
- 2 Arven etter Hulda
- 3 Bibliografi (ufullstendig)
 - 3.1 Biografier
 - 3.2 Skjønnlitteratur
 - 3.3 Sakprosa
- 4 Referanser
- 5 Eksterne lenker

Foto: Helland & Co. (Kristiania)

Biografi

Hulda var fra Stange i Hedmark. Faren drev storgården Såstad, men hadde store alkoholproblemer. Etter hvert flyttet moren ut, og tok med seg Hulda og hennes to eldre søstre til Hamar. Etter skilsmissen klarte moren så vidt å livnære seg og Hulda som sydame. Hulda vokste opp atskilt fra søstrene, og fikk også et anspent forhold til sin mor.

Som ung jente flyttet Hulda til Kristiania, der hun ble opptatt av arbeiderbevegelsen og norsk nasjonsreiseing, blant annet målsaken. Hulda ønsket å bli skuespiller, men fordi familien manglet penger måtte hun arbeide i butikk. Stedet der hun jobbet, var eid av brødrene Dobloug, som var radikale for sin tid – nasjonalistiske venstretilhengere. Butikken deres var den første som solgte rene norske flagg, uten unionsmerket.

Etter 7 år hos Dobloug, ble Hulda gravid med Arne Garborg og måtte gifte seg med ham i 1887, og brente samtidig alt hun hadde skrevet av dikt og småstykker. Senere tok hun skrivingen opp igjen, og gav ut sin første bok i 1892, romanen *Et frit Forhold*. Hun utga etter hvert flere romaner, dikt, skuespill, artikler og faktabøker. I 1910 startet hun *Det norske spellaget*, som senere ble til Det Norske Teatret, med Hulda som styreformann. Årene her ble dramatiske nok. Under forestillingene hendte det at pøbel samlet seg både inne i teateret og utenfor, knuste ruter, kastet stinkbomber langs benkeradene og startet slagsmål, så ridende politi måtte settes inn. Målsaken var dengang langt mer kontroversiell enn i dag, og Hulda Garborg måtte iblant snike seg ut en sideinngang for å unngå trakassering. I dag står det en byste av henne på teateret.^[2] Den er laget av billedhugger Trygve Thorsen.

Hulda Garborg var opptatt av å verne den norske folkedansen, og hun holdt kurs og utviklet drakter en kunne danse i, inspirert av gamle folkedrakter. Dette ble opphavet til mange moderne bunader. Hulda var også kommunepolitiker for Det frisinne Venstre og ble den første kvinnen som satt i formannskapet i Asker kommune. I Dagbladet beskrev hun Wergeland: " – akk, var ikke Wergeland en "nasjonal lurblåser", en apostel for vadmelskulturen, en pultost-eter og drammesluker, som ville stenge den norske naturen inne i Dovrefjell – og likevel ble vel Wergeland vår første virkelige formidler av det nye Europas nye tanker og idéer" – men kanskje var det seg selv hun her beskrev. Allsidighet er det som kjennetegner henne – hun var opptatt av bunader og målsak, men reiste mye og engasjerte seg mot imperialismen og mot barnearbeid, og hennes brede kunnskap om internasjonale forhold kommer til syne i artikkelserien "Et myrdet folk", der hun i Morgenposten redegjorde for folkemordet på indianerne, etter å ha besøkt USA i 1914.

Etter at de hadde giftet seg, bosatte Hulda og Arne seg i Kolbotn i Østerdalen. I 1897 flyttet de til Labråten, som ble hovedhjemmet deres i flere tiår. Hulda bodde der resten av livet, også da Arne dro tilbake til Jæren.

Arne og Hulda Garborg fikk én sønn som fikk navnet Arne, også kalt «Tuften».

Hulda Garborg var samfunnsengasjert og interesserte seg mye for det historiske/norønne. På sitt dødsleie fikk hun den første drueklase som ble fremodlet i drivhus på Island som en takk for støtten hun hadde vist i landets kamp for å bli uavhengige fra Danmark.

Arven etter Hulda

I 2012 åpner Nasjonalt Garborgsenter på Bryne. Det skal være en nasjonal formidlingsarena for å fremme interessen for dikterparet Hulda og Arne Garborg og deres tanker og visjoner. Målet er å inspirere til samfunnsengasjement, til å lese og til å skape, og det skal være en sosial møteplass.

Både Tor Obrestad og Arnhild Skre har skrevet biografier om Hulda Garborg. Sistnevnte fikk Brageprisen for boka i 2011.

Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger holder til i Hulda Garborgs hus, og hun har fått vei oppkalt etter seg både i Asker og på Bryne. Hennes hjem, Kolbotn i Tynset og Labråten i Asker, er åpne som museum.

Bibliografi (ufullstendig)

Biografier

- Arnhild Skre *Hulda Garborg nasjonal strateg* ISBN 978-82-521-7391-8
- Tor Obrestad *Hulda ein biografi* (http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2007112601074) 1. utgave 1992, 2. utg 2001 ISBN 82-05-29165-9

Portrett av Hulda og Arne Garborg
ca.1890

Foto: August Haraldsson

Skjønnlitteratur

- *Et frit Forhold*, roman, 1892
- *Mødre*, skodespel, 1895
- *Liti Kersti*, skodespel, 1903
- *Kvinden skabt af manden*, 1904
- *Mann av guds naade*, 1908
- *Fru Evas dagbog*, 1915
- *Grågubben*, 1925
- *Hildring*, 1931

Sakprosa

- *Heimestell*, 1898
- *Fra Kolbotnen og andetsteds*, 1903
- *Norsk klædebunad*, 1903, utvidet utgave 1917

Referanser

- ↑ http://www.nrk.no/nyheter/kultur/litteratur/1.525407 nrk, besøkt 12.07.2009
- ↑ Obrestad, Tor: *Hulda. Ein biografi*. Gyldendal, 2001

Eksterne lenker

 Commons: Kategori:Hulda Garborg ([//commons.wikimedia.org/wiki/Category:Hulda_Garborg?uselang=no](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Hulda_Garborg?uselang=no)) – bilder, video eller lyd

- Livsskildring av Anton Aure fra 1916 (<http://www.aasentunet.no/?previewpage=go%2Ecfm%3Fid%3D4467%26type%3Dtext%26lang%3Dnn%26path%3D0i469i1414i4449>)
- Sammendrag av noen av Hulda Garborgs bøker (<http://nyhuus.deich.folkebibl.no/deichman/LITT/FREMFRA/Hulda.htm>)

Arne Garborg og Hulda Garborgs hjem: Garborgheimen |
Knudaheio | Kolbotn | Labråten

Hentet fra «http://no.wikipedia.org/w/index.php?title=Hulda_Garborg&oldid=10651014»

Kategorier: Norske romanforfattere | Norske lyrikere | Norske dramatikere

| Personer fra Stange kommune | Fødsler i 1862 | Dødsfall i 1934 | Arne Garborg

-
- Denne siden ble sist endret 3. jun 2012 kl. 13:54.
 - Innholdet er tilgjengelig under Creative Commons-lisensen Navngivelse-Del på samme vilkår, men ytterligere betingelser kan gjelde. Se bruksvilkårene for detaljer.